

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 105. ÉVFOLYAMA

1970. MÁRCIUS * XIX. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

T A R T A L O M

<i>Dr. Madas András:</i> A megtett út	97
<i>Dr. Sali Emil:</i> Az erdőgazdálkodás 25 esztendeje	101
<i>Fila József:</i> A Gödöllői Erdőgazdaság 25 éve	117
<i>Barányi László:</i> A 25 év a Kiskunságon	121
<i>Adamkó József:</i> Gazdaságunk 25 éve	126
<i>Kasza Ferenc:</i> Az erdőgazdálkodás 25 éves fejlődése Baranyában	129
<i>Dr. Szász Tibor:</i> Az erdei munkakörülmények javítására irányuló kutatás 25 éve	134
<i>Jérome René:</i> A 25 év a szakirodalom tükrében	138
<i>Dr. Szász Tibor:</i> Nyugalomba vonult Dérföldi Antal	143
A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium 1968. Évi Főbb Kutatási Eredményei (<i>Jérome R.</i>) ...	144
Címkép: <i>Felszabadulásunk emlékműve Budapesten</i> (Fotó MTI — <i>Járay R.</i> felvétele)	
Hátlapon: <i>Árbocakác — 31 éves, magassága 25 m, mellm. átm. 27,7 cm</i> (Horvát-erdő, Szombathelyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság — (Fotó ERTI, <i>Mihalovszky I.</i> felvétele)	

С О Д Е Р Ж А Н И Е

<i>Д-р Мадас А.:</i> Пройденный путь	97
<i>Д-р Шали Е.:</i> О 25-ти летнем ведении лесного хозяйства	101
<i>Фила Я.:</i> Гедёллейский лесхоз за 25 лет	117
<i>Баранья Л.:</i> 25 лет в Кишкуншаге	121
<i>Адамко Я.:</i> Нашему хозяйству 25 лет	126
<i>Каса Ф.:</i> 25-ти летнее развитие лесного хозяйства в Баранья	129
<i>Д-р Сас Т.:</i> 25 лет исследований, направленных на улучшение условий труда в лесу	134
<i>Жероме Р.:</i> 25 лет в отражении специальной литературы	138

C O N T E N T S

<i>Dr. Madas, A.:</i> The way done	97
<i>Dr. Sali, E.:</i> 25 years of our forestry	101
<i>Fila, J.:</i> 25 years of the Gödöllő State Forest Enterprise	117
<i>Barányi, L.:</i> 25 years in the Kiskunság	121
<i>Adamkó, J.:</i> 25 years of our enterprise	126
<i>Kasza, F.:</i> 25 years' development of forestry in Baranya	129
<i>Dr. Szász, T.:</i> 25 years' research achievements improving the working conditions in forestry	134
<i>Jerome, R.:</i> 25 years reflected in the technical literature	138

A lapban megjelent tanulmányok szerzői:

Adamkó József igazgató, Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, Eger; *Barányi László* igazgató, Kiskunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, Kecskemét; *Fila József* igazgató, Nagyunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, Szolnok; *Jérome René* tud. osztályvezető h. Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest; *Kasza Ferenc* igazgató, Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, Pécs; *dr. Madas András* főosztályvezető, Országos Tervhivatal, Budapest; *dr. Sali Emil* főosztályvezető, Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, Budapest; *dr. Szász Tibor* tud. osztályvezető, Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest.

1945–1970

A megtett út

DR. MADAS ANDRÁS

Hazánk felszabadulásának negyedszázados évfordulója számvetésre késztet bennünket, de érthető, ha a tárgyilagos megállapítások mellett ezúttal az emlékezést jobban átszövik az őszinte emberi érzések is. Ünnepet ül ma az egész magyar nép és ebben magunk mellett tudhatjuk a szocialista államok, mindegyiknél a Szovjetunió népeinek meleg együttérzését, de számíthatunk arra is, hogy a haladó erők, az eredményeket figyelemmel kísérő munkások, parasztok, értelmiségiek világszerte is számontartják, megemlékeznek az évfordulóról. Nehéz munkában eltelt, küzdelmekkel teli, de felemelő, szép eredményeket hozó huszonöt esztendő áll mögöttünk.

Honnan indultunk el és meddig jutottunk?

Negyedszázad a történelemben nem nagy idő, de az a huszonöt év, amit közvetlenül magunk mögött tudhatunk, valóban alapvető fordulatot hozott népünk életében. A történelem hosszú évszázadai alatt országunk és népünk a nagyhatalmak ütközőpontjában örlődött, morzsolódott, lassan elvesztette önálló állami létét, függvénye, része lett a Habsburg-monarchiának, hiába áldozták népünk legjobbjai, tíz és tízezrei életüket a szabadságért, a haladásért. A monarchia szétesése lehetővé tette, hogy helyén nemzeti államok alakuljanak, de a Párizs környéki békeszerződések végül is nem rendezték el megnyugtatóan az itt élő népek sorsát. A két világháború között a Duna völgyében élő népek történelmi okok folytán kialakult nacionalista ellentétei megkönnyítették a német fasizmus előretörését és hazánkban olyan rendszer kialakulását és fennmaradását, amely végül is a Szovjetunió elleni esztelen háborúba és a végpusztulás szélére vitte sokat próbált hazánkat és népünket.

Sokakban merült fel azokban az időkben a tépelődő gondolat, lesz-e valaha is önálló Magyarország, fel lehet-e építeni romjaiból az országot? Megtalálja-e végre a magyar nép a helyét az európai — közelebről a Duna völgyében elhelyezkedő — népek családjában és végre sikerül-e olyan politikai, társadalmi és gazdasági rendszert kiépíteni, ami nemes történelmi hagyományainknak megfelelően népünket az emberiség békéjéért, haladásáért küzdők sorába állítja?

A felszabadulás és az utána eltelt idő ezekre a kérdésekre egyértelműen igenlő választ adott. A Szovjetunió példátlan áldozatok és erőfeszítések eredményeképpen tönkreverte a hitlerista katonai és állami gépezetet, a hadműveletek során felszabadította hazánkat is és ezzel utat nyitott a haladó erőknek, a munkásosztálynak, a vele szövetséges parasztságnak, a haladó értelmiségnek, hogy maga vegye kezébe sorsa irányítását. A néphatalom már nem tévedhetett abban, hogy merre kell elindulni. Sok nehézség közepette, hibák elkövetése, időleges irányvesztések között, de mégis, 25 esztendő alatt népünk lerakta a szocialista társadalmi és gazdasági rend alapjait, sikeresen építi a szocializmust, megbecsült tagja a szocialista államok közösségének, egyre mélyülő, jó viszony fűzi a haladásért küzdő erökhöz szerte a világon. Ma Magyarországon mindenkinek van munkája, egyre nagyobb kenyere, gyerekeinknek jövője, bővülő, növekvő jóléte.

A Duna mentén élő népek évszázados gondjai, nacionalista ellentétei is fokozatosan oldódnak, a megnyugtató megoldás irányában haladnak. Mindezt a felszabadulás hozta meg számunkra; ezt ünnepeljük.

Nézzük meg most közelebbről, hogy e nagy történelmi fejlődés, átalakulás részeseként és szerény építőjeként milyen utat tett meg ebben az időszakban az erdészet, hogyan találták meg helyüket, hogyan formálták jövőjüket, sorukat azok, akik az erdészet területén dolgoztak és dolgoznak?

A felszabadulás előtt nem lehetett önálló erdőgazdálkodási ágazatról, egységes, egy cél felé haladó erdész-társadalomról beszélni. A csak 8⁰/₁₀-ot kitevő kincstári és alapítványi erdők kivételével az erdők magántulajdonban, illetve egyházi, hitbizományi, közbirtokossági, részvénytársasági, községi tulajdonban voltak. A legtöbb tulajdonos erdeje a mezőgazdaság kiegészítő részeként szolgált részben a vadászat és az uradalmi tűzifa szükséglet kielégítésének céljaira, részben konjunkturális lehetőségek kihasználására, az uradalom esetenkénti szanálására rendkívüli használatok útján. Néhány valóban korszerű erdőgazdálkodást folytató nagybirtok kivételével a legtöbb helyen vállalkozók vették meg lábón a fát, több évre előre, majd a letarolt vágásterületek úgy maradtak felújítatlanul, beerdősítés nélkül. Az erdei munkások a legnehezebb sorban éltek, a kizsákmányolás az erdők mélyén jobban érvényesülhetett, mint a városokban, ahol a munkásosztálynak már voltak szervezetei és felvehették a harcot a munkaadókkal jogaik érvényesítéséért.

Az erdészek, erdőmérnökök zöme szintén létbizonytalanságban, nehéz viszonyok között élt, az uralkodó osztályok azonban arra törekedtek, hogy ellentéteket szítsanak és tartsanak fenn mérnökök, erdészek és erdei munkások, valamint erdészek és mérnökök között, kincstáriak és magánszolgálatban állók között, erdészetben és mindenütt másutt is, nehogy egymásra találjanak azok, akiknek az alapvető érdekeik egyébként azonosak. A felszabadulás az uralkodó osztályt azonnal és örökre elsöpörte. A föld a parasztok, a gyárak a munkások kezébe kerültek. A történelmi igazságszolgáltatás végérvényesen bekövetkezett.

Hazánk területén még folytak a harcok, amikor megjelent az Ideiglenes Nemzeti Kormány 600/1945. ME sz. rendelete a földbirtokreformról. A nagybirtokok felosztása alapvetően érintette az erdők helyzetét is. Bölcs előrelátással a földbirtokreform az erdők zömét — háromnegyed részét — köztulajdonba vette és ezzel a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek váltak az első államosított üzemekké az országban. Az erdei munkások, erdészek, mérnökök lelkesen fogtak a nagy munkához, az új rendszer felépítéséhez. Számosan közülük — a közvetlen szakmai tevékenység mellett — részt vállaltak a szélesebb körű politikai, társadalmi munkában és belépve a párt soraiba, szerepet vállalva a szakszervezetek, társadalmi egyesületek munkájában, közvetlen részeséivé váltak az új társadalmi rendszer felépítésének. Az elmúlt huszonöt év alatt a legtöbb helyen, ahol erdőgazdaságok, erdészetek dolgoztak, a párt-alapszervekben, pártbizottságokban ott voltak az erdészek és részt kértek az országépítés helyi munkájából. A szakszervezet, a MEDOSZ hamarosan átfogta az erdei munkások, erdészek, erdőmérnökök, erdészeti tisztviselők egész körét és megkezdődött a munkafeltételek, munkavédelmi előírások részletes kidolgozása, a megfelelő bérezési rendszer kialakítása, a társadalmi biztosítás kiterjesztése, tehát annak a biztosítása, hogy az erdészet területén dolgozók is részeséivé váljanak szocialista vívmányainknak.

A válaszfalak viszonylag gyorsan leomlottak és az erdészet területén dolgozók hamar beilleszkedtek kialakuló, formálódó új társadalmi rendünkbe. Az erdészet a népgazdaság fontos, önálló ágazatává fejlődött, noha kezdetben vol-

tak, akik az új világban bizonyos idegenkedéssel tekintettek az erdészekre, tartván hagyományosnak ítélt konzervativizmusuktól. Az erdészeti dolgozói az elmúlt évek során munkájukkal, magatartásukkal bebizonyították, hogy ez az előítélet alap nélküli volt. Az ellenforradalmi zűrzavarban az erdészek helytálltak. Ma az erdészek minden szinten megbecsült tagjai társadalmunknak.

Régi előítéletek, megrögzött nézetek nehezítették kezdetben az erdészek és mérnökök megértését, közeledését. Az Országos Erdészeti Egyesület fáradhatatlanul és eredményesen dolgozott azon, hogy az egykor helyenként szembenálló rétegek megtalálják egymást az új világban. Származás, nevelés, képzettség, ismeretségi kör valamikor fontos, sokszor döntő tényezői voltak az előrehaladásnak. Ma már a tényleges tudás, a képességek teljes latbavetése a közösség érdekeiért, a társadalom előrehaladásáért végzett munka azok a mércék, amelyek a társadalmi és anyagi elismerést biztosíthatják. Mérnökök és erdészek ma már nemcsak vállvetve dolgoznak együtt az erdőgazdaság fejlesztéséért, az erdészek legjobbjai nehéz áldozatvállalással mérnöki diplomát szereztek, az alacsonyabb képzettségű, vagy szakképzettség nélküli erdészek közül pedig sokan erdőszaktchnikus képzettséget szereztek.

De erdei munkásaink is megtalálják az utat a szakmunkás képzéshez, vagy legjobbjai a magasabb erdőiskolák elvégzésére. Az államosítás során és után az államerdészeti mindenkint átvett, alkalmazott, aki előtte az erdőben kereste kenyerét. Sokan nem rendelkeztek képzettséggel. Az elmúlt időszak felbecsülhetetlen eredménye, hogy gyakorlatilag mindenki képzettséget szerzett és érdemes tagjává vált a szakmának. A régi, áthidalhatatlan ellentétek munkások és értelmiségiek, becsült és lenézett szakmák, városiak és falusiak között ma már alapvetően a múlté és maradványai gyorsuló ütemben oldódnak fel.

Nagy feladat volt a sok és rendkívül eltérő minőségű, összetételű magánerdő egységes állami erdőgazdaságokká szervezése. Az erdészek valóban nagy lelkesedéssel és teljes tudásukkal álltak az új állami erdőgazdasági üzemek szolgálatába és a hároméves terv kezdetekor már ütőképes szervezetként működött az államerdészeti. Teljesíti a háború utáni újjáépítésből ráháruló feladatokat, bányafát szállít a bányáknak, talpfát a vasutaknak, tűzifát a lakosságnak, épületfát az építési munkákhoz, különleges méretű faanyagot a hidépítésekhez. Egyidejűleg megkezdődik az erdő számbavétele, az üzemtervek kidolgozása, egy hosszabb távra szóló erdőgazdaság-politika kidolgozása.

Megkezdődött az elmaradt vágásterületek beerdősítése, új erdők telepítése. Az erdőgazdaság kezdett súlyának megfelelő szerepet játszani hazánk gazdasági életében. Fontos párt- és állami határozatok szabtak irányt az erdőgazdálkodás fejlesztésének, többszöri átszervezés után az ötvenes évek elején kialakul az erdőgazdaságok szilárd szervezete. Az éves és középtávú népgazdasági tervek egyre nagyobb súllyal foglalkoznak az erdőgazdálkodás szélesedő kérdéseivel.

Az időszak első felében a figyelem az erdősítésekre összpontosul. Világossá vált, hogy fordulat következhet be az erdőterületeknek évszázadok óta tartó, csökkentő folyamatában. A kollektívizálás meggyorsítására irányuló erőfeszítések és az ebből adódó problémák jelentős területeket juttattak erdősítési célokra, de később az ellenforradalom utáni konszolidáció, majd a következetes és szilárd gazdaságpolitika megvalósításának időszakában is folyamatosan állnak rendelkezésre mezőgazdasági művelésre gazdaságosan már nem használható területek. Az erdőszaktchnikai vezetés gyorsan megszervezte az erdőtelepítés és fásítás szakmai irányítását, ide irányította a legjobb szakemberek jelentős részét. Megteremtették a csemetekertek szükséges hálózatát, kialakultak a követendő fafajpolitika irányelvei, a telepítési eljárások. Hatalmas, soha nem látott ütemben indult meg az erdősítési munka. Az elmúlt 25 év nagy munkájának eredménye

kereken 400 000 ha új erdő és fásítás, melynek eredményeképpen az erdősültség az 1946. évi 12,1⁰/₀-ról 1969-re már 16⁰/₀ fölé emelkedett. Körülbelül ugyanekkora területet, közel 400 000 ha-t tesz ki az elmúlt időszakban beerdősített vágásterületek nagysága, az erdőfelújítás. Tehát a 300 000 ha erdőtelepítés, fásítás és felújítás negyedszázad alatt és a szükséges pótlások megvalósítása valóban nagyszerű eredmény. Tisztelet és elismerés mindazoknak, akik ennek a — történelmi mértékkel mérve is kiemelkedő — feladatnak a végrehajtásában részt vettek. Nép gazdaságunk vezetése nagyvonalúan, gyakorlatilag korlátozás nélkül biztosította az anyagi eszközöket ehhez a nagyszabású munkához, számítva arra, hogy ennek gyümölcsei hamarosan be fognak érni.

Fában jelentkező szükségletünknek több mint a felét ugyanis importáljuk, a faimportért kiadott összegek két évtized alatt megtízszereződtek és ma már eléri az 1,5 milliárd Dft-ot. A hatvanas évek második felében azonban már kezdtek jelentkezni az előrelátó gazdaságpolitika eredményei. Amíg a fakitermelés 1920—1960 között — a háborús éveket nem számítva — 3,5 millió m³ átlagos szint körül mozgott, addig 1965 után gyors növekedésnek indult és ma már meghaladta az 5 millió m³-t. Erdeink 1975 körül képesek lesznek 7 millió m³ kitermelésére. Ezzel megteremtődtek a feltételei annak, hogy a fa-, cellulóz- és papíripar gyors növekedésnek induljon és a nép gazdaság számottevő ágává váljon. Megjelent a fagazdaság fogalma, ez magába foglalja az erdőgazdaságot, feldolgozóipart és kereskedelmet, a fa teljes vertikumát. A most kidolgozás alatt álló közép- és hosszútávú tervek már fontos, új, nép gazdasági jelentőségű és súlyú ágazatnak tekintik a fagazdaságot. Az egykor jelentéktelennek tűnő erdészet a fagazdaság teljes körében gyorsuló ütemben válik szerves részévé a jelentős súlyú nép gazdasági koncepcióknak.

Gazdasági és politikai életünk, fejlődésünk fontos része, mozgatója a társadalmi munka, a társadalmi szervezetek tevékenysége. A közelmúltban ünnepeltük az Országos Erdészeti Egyesület fennállásának 100 éves jubileumát. Országunk második legrégebbi egyesületét és Európa második legrégebbi erdészeti egyesületét akkor őszinte szívvel üdvözlötték a párt, állami és társadalmi szervek, a nemzetközi erdészeti társadalmi szervek. Ez az elismerés annak a munkának szólt, amit az Egyesület az erdészeti ügyének előbbreviteléért, a haladásért véget. Az erdészek példás egységbe tömörültek az Egyesületben és segítik társadalmi munkában is az erdészeti fejlődését. Egyesületünk alapítása óta tagja a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének, részt veszünk annak munkájában, vezetésében, itt is beillesztve munkánkat az általános fejlődés vonalába.

Kezdeményeztük a nemzetközi kapcsolatok kiépítését is. Reméljük, hogy a KGST keretében kiszélesedő munka lehetővé fogja tenni a baráti államok fagazdaságának jobb összehangolását. Az Európai Gazdasági Bizottság Fabizottságának munkájában tevékenyen részt veszünk és erőnkhez mérten részesei vagyunk egy európai távlati erdőgazdaság-politikai koncepció formálásának. Újabbán részt veszünk a FAO Erdészeti Bizottságának munkájában is. Nemzetközi kapcsolataink kiszélesedőben vannak, véleményünket figyelembe veszik, eredményeinket számontartják.

Az ünnep azonban értelmét igazán akkor nyeri el, ha az elmúlt 25 év számbavétele, értékelése után előretekintünk a következő időszakban, a század utolsó negyedében ránk váró feladatokra. Ezek a feladatok jóval nagyobbak mint azok, amelyeket már magunk mögött tudunk. Ezt a feladatot lényegében már a háború után felnőtt, következő erdész generációnak kell végrehajtania. Jogosan bízunk abban, hogy az erdészeti a jövő feladatait is sikerrel fogja megoldani.